

Sogndal Skisenter Drift AS
Postboks 349
6853 SOGNDAL

Att.:

Saksbehandler: Ingunn Diex Rognes, 22995931
Vår ref.: 23/75-9
Deres ref.:
Dato: 15.05.2023

Tilsynsrapport med vedtak om pålegg og vedtak om stans

Om tilsynet

Statens jernbanetilsyn (SJT) har gjennomført et dokumenttilsyn av Sogndal Skisenter Drift AS. Tema for tilsynet var å undersøke om Sogndal Skisenter Drift AS oppfyller krav til spesielle inspeksjoner som følger av forskrift om taubaner § 10-13.

Tilsynet ble varslet 13. januar 2023. Virksomheten sendte dokumentasjon den 30. januar 2023. Tilsynet ble gjennomført på vårt kontor ved gjennomgang av innsendt dokumentasjon fra Sogndal Skisenter Drift AS.

Vårt tilsynslag bestod av Ingunn Diex Rognes (tilsynsleder) og Eskil Lorås (medrevisor). Tilsynet ble gjennomført som en del av vårt årlige tilsynsprogram. Tilsynet er basert på stikkprøver. Det innebærer at det kan eksistere mangler som ikke er blitt avdekket under tilsynet.

Virksomheten har sendt inn dokumentasjon som viser at det er gjennomført spesielle inspeksjoner på deler av anlegget, men at det gjenstår viktige punkter som omfatter blant annet ikke-destruktiv testing av viktige deler. I tillegg har dere ikke dokumentert at det er gjennomført magnetinduktiv testing av ståltauet og bytte av strammetau i henhold til forskriftens krav.

Tilsynsrapporten inneholder tre vedtak om pålegg og et vedtak om stans.

Vi mottok kommentarer til utkastet til tilsynsrapport fra dere 27. april 2023. Kommentarene er omtalt under de enkelte vedtakene.

Vedtak

1. Vedtak om fullføring av spesielle inspeksjoner for anlegg 2.13.005

Vi har fattet følgende vedtak:

Sogndal Skisenter Drift AS må dokumentere fullføring av spesielle inspeksjoner på 2.13.005.

Dokumentasjonen må sendes til oss innen **1. februar 2024**.

Hva sier regelverket?

For taubaner godkjent etter regelverket som gjaldt før 03.05.2004 var siste frist for gjennomføring av spesielle inspeksjoner den 01.07.2019. Overgangsbestemmelsene ga to års frist fra forskriften ble innført til de spesielle inspeksjonene måtte være utført etter de intervaller som gjelder for spesielle inspeksjoner, jf. forskriften § 19-5. Taubaneforskriften § 10-13 krever at relevante komponenter og konstruksjonsdeler som utsettes for utmattingsbelastning eller utmattingspenninger skal undergis ikke-destruktive prøvinger. Utvelgelsen av hvilke komponenter og konstruksjonsdeler som skal prøves skal skje på bakgrunn av virksomhetens vurdering av hvilke av disse som er mest utsatt for utmatting. Intervallene for inspeksjonene kommer frem av den nevnte bestemmelsen. Dette innebærer at første spesielle inspeksjon senest skulle vært gjennomført etter det som kommer først av 22 500 driftstimer eller 15 år etter første idriftsettelse, jf. forskriften § 10-13 første ledd bokstav a.

SJT har gjort en faglig vurdering av hvilke komponenter som må vurderes for spesielle inspeksjoner. Denne listen ligger i brevet dere mottok med pålegg om innsending av dokumentasjon.

For opphengsbolter til løpehjul kan spesielle inspeksjoner begrenses til de mest utmattingsbelastede løpehjulene av type opptrekk, nedtrekk og kombi (ett av hver type). Forskrift om taubaner § 10-13 andre ledd sier at kontroll og prøving av klemmer skal skje etter en plan utarbeidet av leverandøren. Der leverandøren ikke har laget en plan for kontroll og prøving av klemmer, må dere selv vurdere hvilken kontroll og prøving som er tilstrekkelig for sikker drift. Bestemmelser om kontroll og vedlikehold som sikrer tilfredsstillende sikkerhet skal komme frem av sikkerhetsstyringssystemet, jf. § 2-11 tredje ledd bokstav b, som skal bygge på identifisering og vurdering av risiko, og hvordan risikoen skal følges opp jf. bokstav a.

Vår vurdering og praksis på dette punktet er blant annet redegjort for i våre veiledninger. Disse er til opplysning tilgjengelig på sjt.no, se [veiledning om spesielle inspeksjoner](#).

Hva fant vi under tilsynet?

Dere har dokumentert at

- Alle bolter i alle master på tursiden ble byttet i 2013
- NDT er gjort av boltene i mast 6 både på tur og retursiden i 2023
- Det ble gjort en revisjon av tursiden på mast 12 i 2020
- Det er gjennomført visuell kontroll av hønseringer og hylse (med låsesplint) på medbringerne
- Dere har gjennomført visuell kontroll av guider på master på tursiden
- Drivaksling ble skiftet i 2020.

Dere har ikke dokumentert ikke-destruktiv testing av

- Vendejulsaksel
- Opphengsbolter til løpehjul på retursiden

Dere har ikke dokumentert at dere har gjennomført

- Visuell kontroll av eventuelle guider på retursiden
- Visuell kontroll av drivhjulet

Deres kommentarer til utkast til rapport

I tilbakemeldingen på utkastet til rapport skriver dere at det vil være en stor fordel å kunne gjennomføre kontroll og utskiftninger på returlinjen mens det er snø, ettersom dere ikke har god og sikker tilkomst til skitrekket på sommeren. Snøen kommer vanligvis i løpet av januar for dette skitrekket, og dere ber om utsatt frist for gjennomføring av vedtaket til 1. februar 2024.

Dere har ettersendt rapport fra reparasjoner foretatt 1. oktober 2020, hvor gearkasse ble overhaldt og utgående aksling ble skiftet ut.

Vår vurdering

Anlegg 2.13.005 er 44 år gammelt, og dere har ikke dokumentert at spesielle inspeksjoner er ferdigstilt for utmattingsbelastede deler, eller at de utmattingsbelastede delene i anlegget er byttet de siste 15 årene.

Ved ikke å ha utført spesielle inspeksjoner, som forskriften krever, har dere ikke tilstrekkelig kontroll på risiko i forbindelse med drift av anlegget.

Dere skriver at dere har intensjoner om å bytte ut opphengs- og vippebolter på retursiden, og skifte av vendejulsaksling i 2023.

Vi veileder om at dersom de mest utmattingsbelastede boltene skiftes ut, så må det gjøres NDT av disse boltene for å undersøke tilstanden. Dette gjøres for at virksomheten skal kjenne tilstanden i de andre boltene som ikke skiftes ut. Dersom det oppdages sprekker i de mest utmattingsbelastede boltene må det gjøres NDT av de nest mest utmattingsbelastede boltene. En utskiftning av bare noen av boltene gjør at man får ulike inspeksjonsintervaller på de ulike rullebatteriene i anlegget, og dette må gjenspeiles i vedlikeholdsplanene til virksomheten. Bolter som skiftes ut skal underlegges første inspeksjon etter 15 år, deretter etter 10 år, og så hvert 5. år, men bolter som kontrolleres med NDT skal inspiseres igjen etter 5 år.

Dere har til nå byttet ut alle bolter på tursiden av heisen, og vedlikeholdsplanen gjenspeiler en takt på kontrollene som er i tråd med kravet.

Etter innsendt rapport den 27. april har dere nå dokumentert gjennomførte spesielle inspeksjoner også på drivakslingen. Dette gjenspeiles i oversikten under punktet om hva vi fant på tilsynet.

At virksomheten ikke har fullført spesielle inspeksjoner er et brudd på regelverket.

Vi vurderer at årsaken for ønsket om utsatt frist for gjennomføring av vedtaket er godt begrunnet, og at en utsettelse av gjennomføringen ikke vil svekke sikkerheten i anlegget ettersom det uansett ikke er drift i anlegget før etter årsskiftet 2023/2024. Fristen i vedtaket er derfor endret fra utkastet til tilsynsrapport.

2. Vedtak om gjennomføring av magnetinduktiv prøving for anlegg 2.13.005

Vi har fattet følgende vedtak:

Sogndal Skisenter Drift AS må dokumentere gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltauet på 2.13.005.

Dokumentasjonen må sendes til oss innen **20. mai 2023**.

Hva sier regelverket?

Ståltau skal periodisk prøves magnetinduktivt eller med annen anerkjent metode, jf. forskriftens § 3-12 første ledd. Magnetinduktiv prøving av ståltauet må gjennomføres i tråd med bestemmelsen. Etter § 3-12 sjette ledd skal rapport etter gjennomført MIP sendes Statens jernbanetilsyn uten opphold.

Deres kommentarer til utkast til tilsynsrapport

I epost av 27. april skriver dere at dere har vært i kontakt med leverandør av MIP, men at de ikke har anledning til å gjennomføre testingen før i slutten av mai. Skitrekket vil ikke være i drift før neste vinter, og dere ber om utsatt frist for oppfylging av vedtaket til 1. juli 2023.

Vår vurdering

Vårt register viser at MIP skulle vært gjennomført i 2020. Dere har vedlagt MIP-rapport fra 2018 som viser at neste kontroll skal gjøres innen 2022. Vi har ikke mottatt rapporten fra MIP i 2018 tidligere. I deres vedlikeholdsoversikt står MIP oppført som oppgave i 2023.

Vi legger derfor til grunn at det ikke er gjennomført MIP i 2022 for anlegg 2.13.005.

Kravet om magnetinduktiv prøving av ståltauet er satt med tanke på den risiko som foreligger ved at tauet eventuelt har skader som ikke er avdekket, og som dermed kan føre til brudd i trekktauet. Konsekvensen av et brudd kan være at publikum skades av tau-enden (piskeslag), snorbokser faller i hodet på publikum, eller at belastningen på vendestasjonen kan bli så stor at den ødelegges. Brudd i trekktauet kan derfor medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet for publikum fordi tauets tilstand er ukjent.

Det foreligger derfor brudd på taubaneforskriftens § 3-12.

Vi har vurdert behovet for utsatt frist for gjennomføring av MIP. Vår praksis er å gi kort frist for gjennomføring av MIP, og å vedta stans av anlegget, og likebehandlingshensyn tilsier at vi gjør det også i denne saken. Uten drift vil ikke sikkerheten påvirkes av at MIP ikke er gjennomført i tide. Vi forventer at dere gjennomfører MIP så fort det lar seg gjøre, selv om fristen har løpt ut. Stansvedtaket kan oppheves når MIP er utført og dokumentasjon sendt til oss.

3. Vedtak om bytte av strammetau for anlegg 2.13.005

Vi har fattet følgende vedtak:

Sogndal Skisenter Drift AS må dokumentere at strammetauet på anlegg 2.13.005 er skiftet.

Dokumentasjonen må sendes til oss innen **1. august 2023**.

Hva sier regelverket?

Strammetau skal skiftes hvert 12. år, dette følger av forskrift for taubaner § 11-4 fjerde ledd.

Vår vurdering

Det er ikke et krav om å sende inn dokumentasjon på skifte av strammetau. Dere skriver at dere ikke har dokumentasjon på at strammetauet ble skiftet i forbindelse med jobben på vendestasjonen i 2013, og vi legger derfor til grunn at vårt register gjenspeiler alderen på strammetauet. Det er 13 år siden tauet skulle vært skiftet etter kravet i forskriften § 11-4, og dette anser vi som et alvorlig brudd på regelverket. Dere skriver at dere planlegger å skifte ut tauet i 2023.

Det foreligger derfor brudd på taubaneforskriftens § 11-4 fjerde ledd.

Vedtak om stans

Ettersom dere ikke kan dokumentere at dere har gjennomført magnetinduktiv prøving (MIP) for anlegg 2.13.005 innen 7. mai 2023, har vi vedtatt stans av skitrekket.

*Sogndal Skisenter Drift AS pålegges å stanse driften av anlegg 2.13.005 **senest den 20. mai 2023.***

Når dere har gjennomført MIP må dere ta kontakt med oss. Når vi har mottatt dokumentasjon fra dere, vil vi vurdere saken og om drift kan starte opp igjen.

Forankring i lovverket

SJT har hjemmel i lov om taubaner § 16 til å pålegge stans av driften helt eller delvis eller opphør av bruk med øyeblikkelig virkning dersom vi har funnet forhold som kan medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet.

Ståltau skal periodisk prøves magnetinduktivt eller med annen anerkjent metode, jf. forskriftens § 3-12 første ledd. Magnetinduktiv prøving av ståltauet må gjennomføres i tråd med bestemmelsen. Etter § 3-12 sjette ledd skal rapport etter gjennomført MIP sendes Statens jernbanetilsyn uten opphold.

Vedtak om stans av drift betyr at anlegg 2.13.005 ikke kan drives før forholdet er rettet, dokumentasjon om dette er sendt Statens jernbanetilsyn, og vi har bekreftet at drift kan starte opp igjen. Stans medfører ikke at dere mister driftstillatelsen. Det er ikke nødvendig å søke ny driftstillatelse som følge av et stansvedtak.

Vurdering

Vi kan fatte vedtak om stans dersom det avdekkes forhold som kan medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet. Siste innsendte rapport fra gjennomført MIP i 2018 viser at ny MIP skulle vært gjennomført i 2022. Vi legger derfor til grunn at det ikke er gjennomført MIP for anlegg 2.13.005 i 2022.

Kravet om magnetinduktiv prøving av ståltauet er satt med tanke på den risiko som foreligger ved at tauet eventuelt har skader som ikke er avdekket, og som dermed kan føre til brudd i trekktauet. Konsekvensen av et brudd kan være at publikum skades av tau-enden (piskeslag), snorbokser faller i hodet på publikum, eller at belastningen på vendestasjonen kan bli så stor at

den ødelegges. Brudd i trekktauet kan derfor medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet for publikum fordi tauets tilstand er ukjent.

Det foreligger derfor brudd på taubaneforskriftens § 3-12.

Statens jernbanetilsyn vurderer det ovennevnte som alvorlig med tanke på å ivareta sikker drift av anlegget.

Klagefrist

Dere kan klage på vedtak innen 3 uker fra dere mottar tilsynsrapporten. Se vedlegg med regelverk og rettigheter for mer informasjon.

Andre forhold

Vi har ikke notert andre forhold som vi anser som relevant å rapportere i forbindelse med dette tilsynet.

Vi viser til våre veiledere for taubane på <https://www.sjt.no/taubane/veiledning-taubane/>

Rapportdato:

15.05.2023

Geir-Rune Samstad
senioringeniør - revisjonsleder, tilsyn

Ingunn Diex Rognes
tilsynsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Vedlegg 1 Regelverk og rettigheter

Vi kan føre tilsyn og fatte vedtak

Lov om taubaner (taubaneloven¹) § 12 gir SJT myndighet til å føre tilsyn.

Vi varsler om at vi vil fatte vedtak etter lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven²) § 16.

Vedtak om pålegg om å gi oss opplysninger og gjennomføre korrigerende tiltak er hjemlet i lov om fornøyelsesinnretninger §§ 14 og 15.

Dere har rett til å få veiledning om regelverket

Etter forvaltningsloven § 11 har dere rett til å få veiledning om krav i lover og forskrifter som vi fører tilsyn etter. Dette betyr at dere kan kreve å få vite hvilke lover og forskrifter som gjelder for din virksomhet, hvor dere finner dette regelverket og hvordan vi tolker krav i regelverket. Vi kan ikke gi konkrete råd om hvordan dere skal oppfylle regelverket.

Dere har rett til å klage på vedtak

Dere kan klage på hele eller deler av vedtaket til Samferdselsdepartementet etter reglene i forvaltningsloven § 28 flg. En eventuell klage sender dere til Statens jernbanetilsyn post@sjt.no. Klagefrist er tre uker fra dagen dere mottar tilsynsrapporten. På våre nettsider finner dere mer informasjon om hvordan dere går frem for å [klage](#).

Dere har rett til å få informasjon om vår saksbehandling

Dere har rett til å få vite hvordan vi behandler saken og få innsyn i dokumentene i deres sak etter forvaltningsloven §§ 18-21.

Vi publiserer tilsynsrapporter på våre nettsider

Vi publiserer våre rapporter fra tilsyn med sikkerhet på våre nettsider, etter at vi har gjort en individuell vurdering om deler av rapporten skal unntas i henhold til offentleglova³ og eventuell skjermes i henhold til annet regelverk.

Dere kan kontakte oss

Ta gjerne kontakt med oss, hvis dere har spørsmål til dette brevet eller saken generelt. Dere kan sende en e-post til post@sjt.no eller ringe oss på telefon **22 99 59 00**. Angi saksnummeret når dere kontakter oss.

¹ Lov om taubaner (taubaneloven) LOV-1912-06-14-1

² Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) LOV-2022-06-17-63 01.07.2022

³ Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) LOV-2021-06-18-124 01.07.2021

